

Datum: Rijeka, 20. srpnja 2022.

Kolegij: Praktikum iz rada s obitelji

Voditelj: Doc.dr.sc. Sandra Bošković, prof. Rehab. (suradnik: Radoslav Kosić, prof.rehab., viši predavač)

e-mail voditelja: sandra.boskovic@fzsri.uniri.hr (radoslav.kosic@uniri.hr)

Katedra: Katedra za sestrinstvo

Studij: Sveučilišni diplomski studiji - Sestrinstvo - promicanje i zaštita mentalnog zdravlja

Godina studija: 2

Akadska godina: 2022./2023.

IZVEDBENI NASTAVNI PLAN

Podaci o kolegiju (kratak opis kolegija, opće upute, gdje se i u kojem obliku organizira nastava, potreban pribor, upute o pohađanju i pripremi za nastavu, obveze studenata i sl.):

Kolegij **Praktikum iz rada s obitelji II** je izborni kolegij na drugoj godini Diplomskog studija Sestrinstvo – Promicanje i zaštita mentalnog zdravlja i sastoji se od 15 sati predavanja i 10 sati seminara, ukupno 25 sati (2,0 ECTS).

Upoznavanje studenata s temeljnim pojmovima, polazištima i teorijama. Razumijevanje i uvažavanje osobitosti obiteljskih zajednica i psihodinamike odnosa među članovima obitelji. Cilj je također i proučavanje u društvu. Također cilj je osposobiti studenta za usmenu i pismenu komunikaciju, prezentiranje i razumijevanje načina kako se mentalno zdravlje u obitelji percipira, definira te kako se pristupa ovom problemu vlastitih uradaka te za timski rad. Osposobiti studenta da radi na stjecanju vještina za vođenje radionica za roditelje i djecu kao i za samostalno znanstveno istraživanje obiteljskog odgoja.

Po završetku predmeta, polaznici će biti u stanju:

- Kritički prosuđivati o problemu mentalnog zdravlja u obitelji u kontekstu društva u kojem žive ali i šire
- Klasificirati biopsihosocijalne razvojne potrebe koje utječu na mentalno zdravlje obitelji
- Objasniti primjenu razvojnog integrativnog pristupa u svrhu procjene, dijagnostike i tretmana osoba s poremećajima mentalnog zdravlja
- Provesti procjenu i planiranje intervencija u obiteljima u kojima postoji poremećaj mentalnog zdravlja
- Definirati teorijska utemeljenja intervencija u obitelji.
- Primijeniti teoriju u konkretnom radu s obitelji
- Razumjeti, analizirati i argumentirati potrebu primjene intervencija u obiteljima
- Prepoznati, procijeniti i predložiti programe rada s obiteljima usklađene s potrebama obitelji i zajednice
- Procijeniti i planirati neposredni rad s obiteljima

- Analizirati i usporediti korisničku i stručnjačku perspektivu o intervencijama u obitelji
- Vrijednovati učinkovitost intervencija u obitelji
- Razumjeti povezanost rizičnih i zaštićenih čimbenika u obiteljskom okruženju s razvojnim ishodima za djecu i mlade
- Prepoznati, objasniti i analizirati značajke učinkovitih programa u obiteljskom okruženju
- Analizirati i objasniti različite pristupe programa u obiteljskom okruženju
- Razumjeti i objasniti specifične principe uspješnog postavljanja programa u obiteljsko okruženje
- Prepoznati ključne komponente partnerstva obitelji-škole-zajednice
- Primijeniti osnovna znanja o bazičnim biopsihosocijalnim razvojnim potrebama i o specifičnostima interakcije i ponašanja osoba s mentalnim teškoćama
- Planirati savjetodavne ili praktične postupke za stimulaciju psihički zdravog razvoja osobe
- Primijeniti metode procjene, dijagnostike i tretmana osoba s poremećajima mentalnog zdravlja
- Ovladati tehnikama pružanja podrške osobama kod kojih su prisutni mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja
- Znati uspostaviti vezu sa ostalim stručnjacima koji mogu skrbiti za osobe s mentalnim poremećajima
- Znati izbjegavati negativne primjedbe i štetnost kritiziranja

Popis obvezne ispitne literature:

1. Janković, J. (2008): Obitelj u fokusu, ETCETRA
2. Janković, J. (2003): Pristupanje obitelji – sustativni prisup
3. Ferić, M. (2002): Obitelj kao čimbenik rizika i zaštite za razvoj poremećaja u ponašanju djece i mladih. Hrvatska revija za rehabilitacijska istraživanja, 38,1,13-24.
4. Ferić, M. (2002): Intervencije usmjerene obiteljima - pregled programa. Kriminologija i socijalna integracija. 10,1-2, 1-13.
5. Ferić, M., Žižak, A. (2004): Komunikacija u obitelji - percepcija djece i mladih. Hrvatska revija za rehabilitacijska istraživanja,40,1, 25-38
6. Ferić, M. (2003): "Partnerstvo" programa usmjerenih obitelji i zajednice (u)Bašić, J. Janković, J. (ur.) Lokalna zajednica – Izvorište nacionalne strategije prevencije poremećaja u ponašanju djece i mladih, Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži, Povjerenstvo Vlade Republike Hrvatske za prevenciju poremećaja u ponašanju djece i mladih, 74-83.
7. Ferić, M., Kranželić Tavra, V. (2005): Rizici u obiteljskom okruženju za zlouporabu sredstva ovisnosti: vide li mladi i njihovi roditelji isto? Ured za suzbijanje zlouporabe opojnih droga Vlade RH.
8. Nikolić, S., i sur. (1996.): Osnove obiteljske terapije – podrška mentalnom zdravlju obitelji, Medicinska naklada, Zagreb
9. Marangunić, M., Nikolić, S., Vidović, V., Bujas-Petković, Z. (2008): Obitelj –

podrška mentalnom zdravlju pojedinca, Naklada slap, Zagreb

Popis dopunske literature:

1. Ajduković, M. i dr. (2010.): Priručnik o provedbi Protokola o postupanju u slučaju nasilja u obitelji, Društvo za psihološku pomoć, Zagreb
2. Ajduković, M., Pavleković, G. (2004.): Nasilje nad ženom u obitelji, Društvo za psihološku pomoć, Zagreb
3. Buljan-Flander, G., Kocijan-Hercigonja, D. (2003): Zlostavljanje i zanemarivanje djece, Marko M. usluge d.o.o., Zagreb
4. Cassidy, J., Shaver, R. P. (eds.) (1999.): Handbook of Attachment, Theory, Research and Clinical Applications, The Guilford Press, New York, London
5. Cirillo, S. i dr. (1989.): La famiglia maltrattante, Diagnosi e terapia, Raffaello Cortina Editore, Milano
6. Cleghorn, J. M., Lou Lee, B. (1991.): Understanding & Treating Mental Illness, The Strengths & Limits of Modern Psychiatry, Hogrefe & Huber Publishers, Toronto, Lewiston, 1991.
7. Čudina-Obradović, M., Obradović, J. (2006.): Psihologija braka i obitelji, Golden marketing-Tehnička knjiga, Zagreb
8. Jusupović, D. i dr. (2008.): Psihosocijalni tretman počinitelja nasilja u obitelji, Priručnik za voditelje tretmana, Društvo za psihološku pomoć, Zagreb
9. Kazneni zakon RH, NN 110/97.
10. Nacionalna strategija zaštite mentalnog zdravlja 2009. - 2013., MZS RH
11. Obiteljski zakon Republike Hrvatske, NN 116/03., 17/04., 136/04., 107/07.
12. Pećnik, N. (2006.): Međugeneracijski prijenos zlostavljanja djece, Naklada Slap, Jastrebarsko
13. Pelzer, D. (2004.): Dijete zvano „Ono“, Extrade, Rijeka
14. Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji, NN 137/09., 14/10., 60/10.
15. WHO (2001.) Strengthening mental health promotion, Geneve, World Health Organization u Herrman Helen, Saxena Shekhar, Moodie Rob eds.

Nastavni plan:

Popis predavanja (s naslovima i pojašnjenjem):

1. Uvod u kolegij, način izvođenja/procjenjivanja rada polaznika. Prevencija temeljena na obitelji (family-focused prevention). Pojmovi mentalno zdravlje, pozitivno mentalno zdravlje, promocija mentalnog zdravlja u obitelji
  2. Obitelj i mentalno zdravlje
  3. Proces koji vode zdravom psihičkom razvoju i zdravom mentalnom životu u obitelji
  4. Čimbenici i procesi koji dovode do mentalnih oboljenja
  5. Razvojna dimenzija u bio-psiho-socijalnom sistemu mentalnog zdravlja obitelji
  6. Odnosi i veze (što je odnos, značajke međuljudskih odnosa, značajke kvalitetne bliske veze, očekivanja, uvjerenja i stereotipi o bliskim vezama)
  7. Komunikacijsko sustavni modeli obiteljskog funkcioniranja
  8. Teorijska polazišta prevencije: koncept promocije mentalnog zdravlja
  9. Otporne obitelji, Principi/komponente programa namijenjenih obitelji
  10. Planiranje intervencija s visokorizičnim obiteljima. (Socijalopedagoški) obiteljski intervju, genogram, ekomapa
  11. Assessment, procjena bazičnih psihosocijalnih potreba te određivanje adekvatne stimulacije zdravog mentalnog razvoja u obitelji
  12. Najučinkovitiji pristupi programa namijenjenih obiteljima, Izazovi programa namijenjenih roditeljima/obitelji
  13. Uloga socijalne mreže i lokalne zajednice u radu s obitelji. Procjena stanja i resursa lokalne zajednice.
  14. Procjena i planiranje neposrednog rada s obitelji u obitelji.
- Organizacijski aspekti adekvatne stručne pomoći pri poremećajima mentalnog zdravlja u obitelji

Popis seminara s pojašnjenjem:

1. Spolni/rodni stereotipi i mentalno zdravlje obitelji (film - Boli me - promocija mentalnog zdravlja; Antoine De Saint Exupéry - Mali Princ - Audio knjiga)
2. Stres i vještine suočavanja sa stresom u obitelji (film - Kako se nositi sa stresom?)
3. Analiza kriznog događaja u obitelji– intervencija u krizi (prikaz slučaja)
4. Obitelj s psihoorganskom simptomatologijom (film - Ja to ne radim namjerno)
5. Obitelj s ovisničkom simptomatologijom (Ovisnosti o alkoholu, cigaretama i drogi – spot)
6. Obitelji s psihotičnom simptomatologijom (film - Elyn Saks - Priča o mentalnoj bolesti - osobna ispovijest)
7. Obitelji sa simptomatologijom poremećaja raspoloženja (film - Andrew Solomon - Depresija, tajna svih nas)
8. Obitelji s psihosomatskom simptomatologijom (film – Patnja duše je put do bolesti tijela)
9. Obitelji sa simptomatologijom poremećaja prehrane (film - Što sam si to učinila?)
10. Rano traumatsko iskustvo člana obitelji (film - Na Rubu Znanosti - Rana trauma (Tomislav Kuljiš)
11. Poteškoće u obitelji čiji član boluje od rijetke bolesti (film - Dan po dan - Dokumentarni film o rijetkim bolestima)
12. Kronična bolest i promjene u obiteljskim odnosima (bolest djeteta, bolest roditelja, bolest brata ili sestre, bolest partnera) (tumačenje ABCX modela – Kronična bolest: obiteljski stres i modeli suočavanja)
13. Principi produktivnog razrješenja konflikta u obitelji – Morton Deutsch (analiza djela „Romeo i Julija)
14. Savjetovanje u obitelji; Samozaštitne grupe roditelja; Udruge roditelja

15. Inovativni pristupi osobama s poteškoćama mentalnog zdravlja i njihovim obiteljima (film - „Uzmi ova slomljena krila“, dokumentarni film o shizofreniji, oporavak bez lijekova (Croatian))

Praktični rad

Opis susreta s obitelji u cilju ostvarivanja kontakta i poticanja proširenja svjesnosti o pozitivnim aspektima življenja.

Obveze studenata:

1. Pripremiti prezentaciju na zadanu temu
2. Napisati esej (osobno iskustvo) i predati ga
3. Pripremiti pitanja za teme prema danom rasporedu – doći na nastavu s pripremljenim pitanjima
4. Sudjelovati u raspravi na zadanu temu
5. Redovito pohađati nastavu

Ispit (način polaganja ispita, opis pisanog/usmenog/praktičnog dijela ispita, način bodovanja, kriterij ocjenjivanja):

Postupak ocjenjivanja:

Ocjenjivanje studenata provodi se prema važećem **Pravilniku o studijima Sveučilišta u Rijeci**, odnosno Odluci o izmjenama i dopunama **Pravilniku o studijima Sveučilišta u Rijeci** te Odluci Fakultetskog vijeća Fakulteta zdravstvenih studija usvojenoj na sjednici održanoj 14. lipnja 2018. Rad studenata vrednovat će se na završnom ispitu na kojem studen može ostvariti 100 ocjenskih bodova. Ispitni prag na završnom ispitu ne može biti manji od 50 % uspješno riješenih ispitnih pitanja.

Ocjenjivanje studenata vrši se primjenom ECTS (A-F) i brojčanog sustava (1-5). Ocjenjivanje u ECTS sustavu izvodi se **apsolutnom raspodjelom**, te prema **stručnim kriterijima ocjenjivanja**.

Na završnom ispitu vrednuje se (maksimalno 100% ocjenskih bodova):

Završni ispit. Završni ispit polaže se u formi eseja. Studenti/ce su dužni/e odabrati jednu od ponuđenih tema za izradu eseja. Prag prolaznosti je 50% - to znači da studenti/ice počinju ostvarivati bodove kada odgovore na tri od šest pitanja. Maksimalni broj ocjenskih bodova je **(100)** sto koji se raspoređuju prema slijedećim kriterijima:

1. Uvod: cilj i razlog/zi zbog kojeg je tema važna i aktualna - **14 ocjenska boda**
2. Naglašena metodologija prikupljanja podataka i informacija - **10 ocjenska boda**
3. Interpretacija /prikaz 2 znanstvena stajališta - **10 ocjenska boda**, interpretacija 3 znanstvena stajališta - **14 ocjenskih bodova**, interpretacija 4 znanstvena stajališta - **18 ocjenskih bodova**
4. Istaknuti sličnosti i razlike u zaključcima navedenih autora pod br. 3. - **18 ocjenskih bodova**
5. Objašnjenje zašto je potreban interdisciplinarnan pristup u rješavanju problema - **20 ocjenskih bodova**
6. Vlastiti zaključak - **20 ocjenskih bodova**

ocjena	% ocjenski bodovi
5	90 - 100

4	75 – 89,9
3	60 – 74,9
2	50 – 59,9
1	0

Konačna ocjena je postotak usvojenog znanja, vještina i kompetencija kroz nastavu i završni ispit odnosno donosi se na temelju zbroja svih ocjenskih bodova ECTS sustava prema kriteriju:

A = 90 - 100% ocjenskih bodova

B = 75 - 89,9%

C = 60 - 74,9%

D = 50 - 59,9%

F = 0 - 49,9%

Ocjene u ECTS sustavu prevode se u brojni sustav na sljedeći način :

A = izvrstan (5)

B = vrlo dobar (4)

C = dobar (3)

D = dovoljan (2)

F = nedovoljan (1)

VAŽNA OBAVIJEST

U slučaju odbijanja ocjene studenti/ice dužni su pokrenuti postupak predviđen čl. 46. Pravilnika o studijima Sveučilišta u Rijeci.

ČLANAK 46. Prigovor na ocjenu

(1) Student koji smatra da je oštećen ocjenjivanjem na završnom ispitu ima pravo u roku 24 sata nakon priopćenja ocjene izjaviti pisani prigovor dekanu odnosno pročelniku odjela. Prigovor mora biti obrazložen.

(2) Ako prigovor smatra osnovanim dekan odnosno pročelnik odjela će u roku od 24 sata od zaprimanja prigovora imenovati povjerenstvo sastavljeno od tri člana. Nastavnik s čijom ocjenom student nije bio zadovoljan ne može biti predsjednik povjerenstva.

(3) Pisani ispit ili pisani dio ispita neće se ponoviti pred povjerenstvom, već će ga ono ponovno ocijeniti. Ako je ispit usmeni ili se sastoji i od usmenog dijela provjere znanja dekan odnosno pročelnik odjela će odrediti vrijeme polaganja ispita koji se treba održati što ranije, a ne može biti održan kasnije od tri radna dana po izjavljenom prigovoru.

(4) Povjerenstvo donosi odluku većinom glasova.

Mogućnost izvođenja nastave na stranom jeziku:

Nastava se ne izvodi na stranom jeziku.

Ostale napomene (vezane uz kolegij) važne za studente:

Obveze studenta spram kolegija odnose se na redovito pohađanje nastave koje je određeno prema Pravilniku o studiranju. Izrada esejskog rada i jedne prezentacije na temu je obavezna. Za evidenciju prisutnosti studenata na predavanjima/vježbama koristiti će se potpisne liste. Studenti su obvezni redovito pohađati i aktivno sudjelovati u svim oblicima nastave. Izostanci s nastave pravdaju se isključivo liječničkom ispričnicom.

SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (za akademsku 2022./2023. godinu)

Raspored nastave

Datum	Predavanja (vrijeme i mjesto)	Seminari (vrijeme i mjesto)	Vježbe (vrijeme i mjesto)	Nastavnik
	P1-P2 (13,00-14,30) P3-P4 (14,30-16,00) P5-P6 (16,00-17,30) P7-P8 (17,30-19,00)			Doc.dr.sc. Sandra Bošković, prof.rehab. v.predavač Radoslav Kosić, prof.rehab.
	P9-P10 (13,00-14,30) P11-P12 (14,30-16,00) P13-P14 (16,00-17,30) P15 (17,30-18,15)			v.predavač Radoslav Kosić, prof.rehab.
		S1-S2 (15,00-16,30) S3-S4 (16,30-18,00) S5 (18,00-18,45)		v.predavač Radoslav Kosić, prof.rehab.
		S6-S7 (8,00-9,30) S8-S9 (9,30-11,00) S10 (11,00-11,45)		v.predavač Radoslav Kosić, prof.rehab.

Popis predavanja, seminara i vježbi:

P	PREDAVANJA (tema predavanja)	Broj sati nastave	Mjesto održavanja
P1	Uvod u kolegij, način izvođenja/procjenjivanja rada polaznika. Prevencija temeljena na obitelji (family-focused prevention). Pojmovi mentalno zdravlje, pozitivno mentalno zdravlje, promocija mentalnog zdravlja u obitelji	1	
P2	Obitelj i mentalno zdravlje	1	
P3	Procesi koji vode zdravom psihičkom razvoju i zdravom mentalnom životu u obitelji	1	
P4	Čimbenici i procesi koji dovode do mentalnih oboljenja	1	
P5	Razvojna dimenzija u bio-psiho-socijalnom sistemu mentalnog zdravlja obitelji	1	
P6	Odnosi i veze (što je odnos, značajke međuljudskih odnosa, značajke kvalitetne bliske veze, očekivanja, uvjerenja i stereotipi o bliskim vezama)	1	
P7	Komunikacijsko sustavni modeli obiteljskog funkcioniranja	1	
P8	Teorijska polazišta prevencije: koncept promocije mentalnog zdravlja	1	
P9	Otporne obitelji, Principi/komponente programa namijenjenih obitelji	1	
P10	Planiranje intervencija s visokorizičnim obiteljima. (Socijalnopedagoški) obiteljski intervju, genogram, ekomapa	1	
P11	Assessment, procjena bazičnih psihosocijalnih potreba te određivanje adekvatne stimulacije zdravog mentalnog razvoja u obitelji	1	
P12	Najučinkovitiji pristupi programa namijenjenih obiteljima, Izazovi programa namijenjenih roditeljima/obitelji	1	
P13	Uloga socijalne mreže i lokalne zajednice u radu s obitelji. Procjena stanja i resursa lokalne zajednice.	1	
P14	Procjena i planiranje neposrednog rada s obitelji u obitelji.	1	
P15	Organizacijski aspekti adekvatne stručne pomoći pri poremećajima mentalnog zdravlja u obitelji	1	
	Ukupan broj sati predavanja	15	

S	SEMINARI (tema seminara)	Broj sati nastave	Mjesto održavanja
S1	Spolni/rodni stereotipi i mentalno zdravlje obitelji (film - Boli me - promocija mentalnog zdravlja; Antoine De Saint Exupéry - Mali Princ - Audio knjiga)	1	
S2	Stres i vještine suočavanja sa stresom u obitelji (film - Kako se nositi sa stresom?); Analiza kriznog događaja u obitelji– intervencija u krizi (prikaz slučaja)	1	
S3	Obitelj s psihoorganskom simptomatologijom (film - Ja to ne radim namjerno); Obitelj s ovisničkom simptomatologijom (Ovisnosti o alkoholu, cigaretama i drogi – spot)	1	
S4	Obitelji s psihotičnom simptomatologijom (film - Elyn Saks - Priča o mentalnoj bolesti - osobna ispovijest)	1	
S5	Obitelji sa simptomatologijom poremećaja raspoloženja (film - Andrew Solomon - Depresija, tajna svih nas)	1	
S6	Obitelji s psihosomatskom simptomatologijom (film – Patnja duše je put do bolesti tijela); Obitelji sa simptomatologijom poremećaja prehrane (film - Što sam si to učinila?)	1	
S7	Rano traumatsko iskustvo člana obitelji (film - Na Rubu Znanosti - Rana trauma (Tomislav Kuljiš)	1	
S8	Poteškoće u obitelji čiji član boluje od rijetke bolesti (film - Dan po dan - Dokumentarni film o rijetkim bolestima); Kronična bolest i promjene u obiteljskim odnosima (bolest djeteta, bolest roditelja, bolest brata ili sestre, bolest partnera) (tumačenje ABCX modela – Kronična bolest: obiteljski stres i modeli suočavanja)	1	
S9	Principi produktivnog razrješenja konflikta u obitelji – Morton Deutsch (analiza djela „Romeo i Julija); Savjetovanje u obitelji; Samozaštitne grupe roditelja; Udruge roditelja	1	
S10	Inovativni pristupi osobama s poteškoćama mentalnog zdravlja i njihovim obiteljima (film - „Uzmi ova slomljena krila", dokumentarni film o shizofreniji, oporavak bez lijekova (Croatian)	1	
	Ukupan broj sati seminara	10	

	ISPITNI TERMINI (završni ispit)
1.	
2.	
3.	
4.	